

УДК 378:81'243

Петько Л. В.*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ІНШОМОВНОГО НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТУ ШЛЯХОМ РОЗГЛЯДУ МОРАЛЬНИХ ОРІЄНТИРІВ СТУДЕНТІВ

У статті розглядаються моральні орієнтири сучасної студентської молоді у процесі формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету. На прикладі турецького серіалу «Заборонене кохання» (2008), знятого за мотивами однойменного роману турецького письменника Халіди Зія Ушаклігіля, автором піднімаються питання кохання та самогубства серед молоді. Наводяться приклади розуміння цих феноменів з огляду філософії, психології, соціології, педагогіці та введення їх до професійної підготовки майбутніх випускників університетів шляхом формування іншомовного навчального середовища у процесі вивчення іноземних мов.

Ключові слова: мораль, студенти, кохання, самогубство, кінострічка «Заборонене кохання» (Туреччина, 2008), професійно орієнтоване іншомовне навчальне середовище, університет.

Перехід і розвиток пострадянських країн за законами ринкової економіки сформував і «ринкову особистість» (за Е.Фромом), яка перебуває у створених економічних умовах і відносинах, основними ознаками якої є примат споживання, накопичення матеріальних цінностей за рахунок вигідної продажу себе (своїх якостей, здібностей, умінь, знань). Коли духовний, моральний аспект особистості стає при цьому незатребуваним, невигідним, непопулярним, навіть, непристойним, що не має відношення до збільшення добробуту і задоволення: життя коротке, тому треба себе як найшвидше і зі зиском продати згідно затребуваних властивостей, а на отримані «гонорари» мати від життя все для насолодити [7, с. 38]. На жаль, формування такої особистості останніми роками відбувається активно і стрімко. Цілковито «розмитими» стали основні вічні гуманістичні цінності: кохання, честь, відповідальність, щастя, сім'я, вірність, патріотизм, моральність і т. ін., тобто людина губить фундаментальну основу свого існування. А кохання, серед цінностей життя людини, є одним із головних смислів буття. Питання виховної роботи серед студентів, наповнення виховним змістом їхньої професіоналізації в умовах університету піднімає і професор Н. Слюсаренко [8].

З огляду на сказане, нашу увагу привернуло дослідження М. Розенової, проведене серед студентів університетів 18–25 років щодо значущості кохання в їхньому житті та виокремлення головних складових феномену любові серед молоді. Вони співвідносили поняття «життя», «робота», «гроші», «діти», «сім'я», «Бог» із поняттям «любов», а також визначали за ступенем значущості такі компоненти кохання як «відповідальність», «турбота», «пристрасть», «секс», «дружба», «ніжність», «повага», «ревності», «терпимість до недоліків», «можливість самореалізації» (пізнання себе та іншого). 50 % респ. віддали перше місце цінності сім'ї (показник високої значущості для молоді). Серед життєвих цінностей «любов» поставили на перше місце 15,5 % респ., тоді як «роботі» першість відвели 8,4 % респ. Розуміння цінності любові студентами ідентично цінностям: «життя» – 90,9 %, «дітей» – 90,9 %, «сім'ї» – 77,35 %, «Бога» – 63,6 %. У розумінні респондентів любов є абсолютно пріоритетною цінністю перед цінністю грошей (72,7 %) і має суттєвий пріоритет перед цінністю роботи (68,2 %). На думку респондентів, любов не може бути більше за життя (0 %) і головніше за дітей (0 %), але може бути вище за Бога (22 %) або бути рівноціною до роботи (31,8 %).

Самими значущими у любовних відносинах студенти вважають існування дружби, підтримки і розуміння (цей компонент любові усі респонденти визнали домінуючим і поставили на перше місце). Другу за значущістю позицію у любові одностайно посіла «турбота», третю – любові як «відповідальності». Фізичному компоненту любові (секс)

© Петько Л. В.

частка юнаків віддала перше місце, а інша (як і студентки) поставили секс на четверту позицію. Компонент страсті зайняв відповідно 4 і 5 місце у студенток і студентів. На десятому – ревності, терпимість до недоліків іншого зайняла 8 місце (хоча цей параметр виступає одним із ключових у любовних стосунках), самореалізація і пізнання – 9 місце (студентки). Цінність грошей посіла 4–7-е місця.

Отже, отримані показники засвідчили у відповідях студенток і студентів щодо найбільш і найменш важливого у коханні багато подібності. Суттєві відмінності простежуються у параметрі «ніжність» (який є основним у любовних стосунках): найбільш значущим він став для студенток (2 місце), а для юнаків – на сьомому місці. Науковець дійшла висновку, що не дивлячись на «атаку» контркультури на духовний вимір людського буття, «ідеальний» компонент любові для молоді залишається головним у порівнянні з іншими. Тому «той позитивний потенціал свідомості, який існує у молоді, необхідно зміцнювати і розвивати через систему освіти і виховання» [7, с. 39-41].

У свою чергу українські науковці, досліджуючи базові моральні орієнтири сучасної молоді України, Казахстану, Польщі, Росії (2011 р.), з'ясували відповіді студентів (респондентами стали студенти національних університетів названих країн) на запитання «Що, з перерахованого нижче для Вас, особисто, неприпустимо ні за яких умов?» [9, с. 11]. Отримані результати представлені у таблиці 1. Хоча опитування складалося з 20 пунктів, нами проаналізовано 5 позицій, які становлять особливий інтерес для нашого дослідження.

Таблиця 1

Базові моральні орієнтири студентів (у %)

№	Вчинок	Україна	Росія	Казахстан	Польща
3.	Насилля у сім'ї	61,6	57,3	30,0	66,1
7.	Аборти	45,6	37,0	36,4	44,6
8.	Самогубство	52,7	46,5	35,4	35,1
9.	Подружні зради	27,4	29,3	47,0	47,1
17.	Дошлюбні статеві стосунки	5,0	4,7	25,4	5,2

У контексті нашого дослідження неприпустимість «подружніх зрад» українське студентство визначило 27,4 % (тобто, 72,6 % вважають, що це нормальне явище і припускають зраду у сім'ї), далі йде Росія. Із значним відривом від України (на 19,6%) – Казахстан (47 %). У поляків – 47,1 % «неприпустимості зради» – найвищий показник. Ставлення до «дошлюбних статевих стосунків» як неприпустиме показали казахські студенти (25,4 %), тоді як у польських (5,2 %), українських (5 %) та російських студентів (4,7 %) дуже низький показник, тобто вбачається толерантне ставлення європейських студентів до цього явища. Але більшість опитаних вважає неприйнятним робити аборти. Тоді як насилля у сім'ї засуджують поляки (66,1 %), українці (61,6 %), росіяни (57,3 %), а казахи – 30 %.

При цьому наголосимо, що показники серед студентської молоді стосовно неприпустимості «самогубства» не можуть не хвилювати: українські респонденти засуджують самогубство 52,7 %, російські – 46,5 %, казахські – 35,4 %, польські – 35,1 %.

Метою нашої статті є аналіз проблеми кохання, а також його наслідків, на жаль, таких, як самогубство (на прикладі сюжету кінострічки «Заборонене кохання» (Туреччина, 2008–2010), створеної за мотивами однойменого роману Халіди Зія Ушаклігія), у процесі формування професійно орієнтованого іншомовного навчального середовища в умовах університету (ПОІНС).

Експерти констатують, що в Україні смертність у результаті суїцидальної активності вийшла на друге місце (після природної смерті і смерті від зовнішніх причин), а також, суїцидальні спроби найчастіше здійснюють молоді люди у віці від 14 до 29 років. Вважається, що хворобою самогубців є депресія, оскільки у 70 %

депресивних пацієнтів, як правило, виявляється суїцидальна активність, а 15 % з них здійснюють самогубства, тобто проблема самогубств – це проблема депресій, і в першу чергу, – у здорових осіб з порушеннями адаптивних пристосувальних реакцій організму на стрес (дистрес). До того ж, причини самогубств суттєво відрізняються у різних вікових групах: суїциди через нерозділене кохання у підлітків до 16 років складають майже половину від загальної кількості самогубств, а після 25 р. з цієї причини уходять із життя рідше. Але високий рівень самогубств спостерігається у тих, хто втратив партнера – вони здійснюють суїциди в три рази частіше, ніж сімейні пари [11].

Як зазначають науковці, проблема самогубства набуває специфічну філософську, соціально-демографічну і культурно-психологічну актуальність у 19–21 ст., тому що, починаючи з 19 ст. простежується рівномірне зростання самогубств у різних країнах світу [10, с. 48-49].

Нагадаємо, що роман «Заборонене кохання» («Aşk-ı memnu», 1900), за мотивами якого було знято турецький серіал у 2008–2010 рр., написаний турецьким письменником і державним діячем, засновником турецького роману європейського типу Халідом Зія Ушаклігілем (1866-1945) [1; 2; 14].

На його становлення, як письменника, беззумнівно, мали вплив погляди філософів того часу – Л. Фейєрбаха (1804–1872), А. Шопенгауєра (1788–1860), С. К'еркегора (1813–1855), які, хоча і по-різному, розглядали проблему самогубства, але вже як специфічну філософську проблему.

Так, Фейєрбах розглядає самогубство як наслідок, що виникає, коли людина опиняється в таких життєвих обставинах, які не сумісні з її потребами: «Що таке Я або життя (бо хто може поділити життя і буття Я?), для закоханого – без коханої, для честолюбця без честі?... Сама по собі смерть – отрута,... але в якості отрути проти отрути вона – жаданий засіб зцілення» [12, с. 325].

У наведеному вище, самогубство трактується Л. Фейєрбахом, як щось природне для людини, яка опинилася у нестерпних для неї умовах, як акт самозбереження. А далі, у роботі «Евдемонізм», філософ розглядає проблему самогубства на підвалинах евдемонізму, де утверджується щастя, як найвище благо. Прагнення до щастя завжди пов'язано із коханням і прагненням до життя, але людина вбиває себе з-за того, щоб покінчити із нестерпними для неї нещастями. Тобто, Л. Фейєрбах вважав, що самогубство здійснює така людина, яка опинилася в ситуації, коли більш не може жити і прагнути до щастя. Самогубство стає виявленням прагнення до самозбереження і щастя [10, с. 50-51].

Ще значно раніше, до Л. Фейєрбаха, Гегель (1770–1831) ставив питання: «Чи має право людина сама себе позбавити життя?» і дає заперечну відповідь. Філософ описує проблему самогубства у китайців як звичай використання останнього в якості помсти, коли людина, що вбила себе мала на меті приректи на катування і муки своїх кривдників, пояснюючи це її «недостатньо розвинутою повагою до самої себе і до людей» [3, с. 131]. Наголосимо, що поглядам Канта та Гегеля «притаманна новоєвропейська тенденція повернення до античного розуміння любові» [5, с. 5].

З приводу сказаного, на практичному занятті з іноземної мови просимо студентів надати відповіді, виконуючи завдання:

Завдання. *Надайте відповідь на запитання до фільму «Заборонене кохання» і на прикладах доведіть Вашу думку:*

1. Чи поважала Біхтер свою матір? (Did Bikhter respect her mother?)
2. Чи поважала Біхтер прислугу? (Did Bikhter respect her servants?)
3. Чи поважала Біхтер Бехлюя? (Did Bikhter respect Bekhlul?)
4. Чи поважала Біхтер свого чоловіка Аднана? (Did Bikhter respect her husband Adnan?)
5. Чи поважала Біхтер себе? (Did Bikhter respect herself?)

На ці ж запитання ми запропонували 342 студентам надати відповіді «Так» або «Ні», які розподілилися таким чином: «не поважала матір» – 97 % опитаних, «не поважала прислугу» – 98 %, «не поважала Бехлюя» – 72 %, «не поважала чоловіка» (тут

відповіді розподілилися так: спочатку «поважала чоловіка» – 96 %, а коли стала коханкою Бехлюля, то «ні» – 61 %. Щодо останнього показника студенти надавали такі пояснення: «Біхтер кохала і Аднана, і Бехлюля», «Біхтер дуже закохалася в гарного Бехлюля», «Бехлюль став коханням її життя», «Аднан був занадто старий для Біхтер», «перед таким красенем як Бехлюль молодій жінці дуже важко встояти», «у Біхтер після зустрічі з Бехлюєм «відкрилися» очі на кохання», «Аднан не розумів Біхтер», «Біхтер і Аднан – різне покоління, тому Біхтер не могла не зрадити Аднану з іншим чоловіком». Отже, 61% опитаних засудили зраду Біхтер чоловікові, а 39 % – ні.

Отримані відповіді на п'яте питання («Чи поважала Біхтер себе?») поділилися також на до та під час любовного зв'язку з Бехлюєм: до роману з хлопцем «не поважала себе» – 29 % респ. Розглядали студенти неповагу Біхтер до себе так: «вийшла заміж за старого не просто так», «вийшла заміж за старого, тому що хотіла шикарного життя», «шукала вихід від злиднів», «ображала матір», «не мала щирих почуттів до свого чоловіка Аднана», «вийшла заміж, щоб піти з дому матері», «у заміжжі знайшла вигоду для себе», «завагітнівши від Аднана, зробила аборт». У той час, коли розпочався роман з молодим і гарним племінником, показники респондентів мали такий рейтинг: на початку стосунків з Бехлюєм «не поважала себе» – 46 % («зраджувала чоловікові», «одночасно провокувала Бехлюля до стосунків, але тікала від нього», «злякалася, що Бехлюль закохається в Ніхаль і сама зателефонувала йому на випускний вечір Ніхаль, освідчившись йому у коханні»). У середині роману Біхтер і Бехлюля – показник «не поважала себе» став 77 % («зраджувала чоловікові», «кохалася з Бехлюєм, але користувалася майном чоловіка», «для Біхтер Бехлюль став коханням її життя», «дурила чоловіка», «обдурювала всіх», «з молодим кохалася, а за рахунок старого чоловіка шикарно жила», «не хотіла розуміти інших», «не могла почекаати і зрозуміти Бехлюля, він же її дуже просив дати йому час», «була грубою до оточуючих» та ін.).

I, нарешті, третій період стосунків, коли відповідь «не поважала себе» склала 90,8 % опитаних студентів («вона дуже любила Бехлюля і не могла бути без нього», «завагітніла від коханого і зробила аборт», «не сказала чесно Бехлюлю, що дитина від нього, хоча він допитувався», «маніпулювала чоловіком», «маніпулювала Ніхаль», «шантажувала та маніпулювала Бехлюєм», «чіплялася де можна до Бехлюля», «забула про жіночу гордість», «не треба було їй повертатися знову до будинку Зійяпідей, якщо вже вирішила кинути Аднана», «заставляла матір перешкоджати весіллю Ніхаль і Бехлюля», «дуже негарно поведилася із прислугою», «Біхтер стала жорстокою і безжалісною до дітей Аднана», «цинічно обдурювала чоловіка, відштовхувала його», «Біхтер стала неадекватною, не могла себе опанувати, не могла змиритися з тим, що Бехлюль і Ніхаль одружуються», «на Біхтер було болісно дивитися», «вона якби привласнила Бехлюля, хоча він їй казав, що все закінчено», «у неї душа кричала, що не може жити без Бехлюля», «говорила чоловікові, що кохає, а, насправді, не давала Бехлюлю проходу», «Біхтер втратила свою честь, тому і вирішила покінчити із життям», «без Бехлюля вона не бачила сенсу свого життя» і т.д.

До сказаного вище, страх бути знехтуваною, наприклад, також може спровокувати зниження рівня самоповаги, надмірну настороженість, загострену реакцію у відповідь і безрозсудну пристрасть до коханої людини [4, с. 3, 5]. Біхтер відчувала себе безпорадною, невпевненою і вразливою, оскільки була закохана до нестями.

Намагатимемося зі студентами з'ясувати «Яка форма кохання володіла Біхтер і Бехлюєм?»: чи побоювався кожен з них бути відкинутим, чи кожен відчував, що відмовляється від свого партнера? Якщо у першій частині вони йшли до свого кохання, віддалилися повністю своїм почуттям, були щасливі і дарували кохання один одному (they hated each other from the beginning then he started to have feelings for her then she started to have feelings for him and finally they became the craziest couple in love), то у другій половині робили все, щоб знищити кохання, знехтувати одне одного.

Ми пропонуємо студентам ознайомитися із таблиці 2, де представлено форми поведіння партнерів у любовних стосунках, складеної за джерелом [4].

Таблиця 2

Форми поведінки у любовних стосунках згідно змінних

Змінні	Пасивна форма	Активна форма
Дистанціювання з агресором	Віддалення себе: втекти, піти геть, відійти	Віддалення агресора: вигнання, знищення агресії
Контроль характеру впливу	Блокування – виставлення перепон: бар'єра, «щита», пошук укриття	Контрвплив: контроль над агресором, його підкорення, керування їм
Блокування інформації	Маскування себе	Ігнорування або несприймання агресора

За допомогою табл. 2 пропонуємо студентам визначити форму поведінки у любовних стосунках партнерів у таких парах: Біхтер–Бехлюль, Біхтер–Аднан, Бехлюль–Ніхаль, Фердез–Четин, Пейкер–Ніхат.

У парі Біхтер–Бехлюль студенти одноставно віддають Бехлюлю пасивну форму поведінки поведінки у любовних стосунках, згадують його рефрен «Бехлюль утікає», який проходить через увесь твір і закінчується ним (діалог на могилі Біхтер). Хоча, зазначають, що під час любовних відносин з Ніхаль, він намагається дистанціюватися з агресором, яким стала виступати Біхтер, знищити її агресію, намагається керувати агресором та контролювати характер впливу шляхом блокування інформації. Студенти висувають думку, що «Бехлюль почав змінюватися після стосунків з Біхтер», «його кохання до Біхтер не минуло марно», «кохання до Біхтер змінило Бехлюля», «став ходити на роботу до дядька», «намагався закінчити університет», «Бехлюль намагався відпустити своє кохання до Біхтер», «вирішив одружитися з Ніхаль», «почав поводитися з Біхтер брутально», «намагався уникати Біхтер», але «чому тоді перед весіллям з Ніхаль хотів кохатися з Біхтер?» (приїхав у готель на свій день народження на прохання Біхтер, сцена у парку).

Робота у групах. Прослухайте та прочитайте монолог Бехлюля та виконайте наступні завдання: 1) Висловіть свою думку до речень виділених курсивом. 2) На Вашу думку, навіщо автори сценарію в монолог Бехлюля на могилі Біхтер вставили його спогади, де Біхтер говорить, що кохає Аднана? 3) Який можна було знайти вихід із ситуації, що склалася між Бехлюлем і Біхтер, Біхлюлем і Ніхал та Біхтер з Аднаном?

Монолог Бехлюля на могилі Біхтер

[13, серія 158, хвилина 1.32.33]

Бехлюль: *Если бы ты могла заговорить – я с тобой...* Буду слухать тебя сколько захочешь (на Бехлюля нахлынули воспоминания, когда у Бихтер с Аднаном произошла первая размолвка и Бехлюль нашёл её на кладбище у могилы отца):

Бихтер: *Сегодня я впервые представила, что могу потерять Аднана. Я люблю его, Бехлюль. Я не хочу терять его.*

Бехлюль: *Дядя тоже тебя очень любит. Ты его не потеряешь. Не терзай зря свою душу.*

Бехлюль: *Я...я...всегда...всегда...(плачет). Можно было найти выход, если бы я не был таким человеком. Таким бессовестным. У всех бы жизнь сложилась иначе. Я – настоящий трус! Не справился! Я – грязный подлец. Я – ничто. Я не смог удержать твою руку. Человеку, который назвал меня сыном, я всадил нож в спину... Нихаль... ах, Нихаль... Я – убийца. Я убил всех, включая себя. Теперь я всю свою жизнь буду носить в сердце этот позор. Мне стыдно от этого говорить, но...я...тебя...очень...очень... А сейчас я сделаю то, что свойственно мне больше всего, потому что я не умею делать ничего другого – ты сама в этом убедила. То, что я всегда делал, когда мне было плохо. Так же, как я всё бросил и ушёл, не найдя в себе смелости... Я уйду... Давай, любимая... Бехлюль убежал...*

Після просмотру відеофрагмента та читання діалогу просимо студентів надати свої тлумачення щодо сказаного американською письменницею та журналісткою Дженнет Уоллз (1960 р.нар.), які реалістичні у контексті представленого вище:

«When people kill themselves, they think they're ending the pain, but all they're doing is passing it on to those they leave behind». (Jeannette Walls).

Наведемо пояснення до цитати та проаналізуємо його: *Many people who commit suicide are not fully aware that taking their own life can create an entirely different pain for the survivors. In many cases, the same degree of emotional pain is felt by those who have to carry on living with a family member or friend who took their own life.*

Imagine a person you deeply care about taking their own life and think about how you would feel if this happened. This quote is realistic because although a suicide may end an individual's internal pain, those who loved the person may now feel an incredible amount of guilt and suffer as a result of their devastating loss [15].

Наступне речення належить сучасному американському молодіжному письменника і сценарісту Девіду Левітану (1977): **«I am constantly torn between killing myself and killing everyone around me»** (David Levithan).

Проаналізуємо зі студентами пояснення до сказаного Девідом Левітаном: *Many people get frustrated with the people in their environment and social settings. Sometimes feeling socially ostracized can make a person contemplate suicide and feelings of rage. In some cases, people feel like taking their anger and frustrations out on others around them. This quote represents the fact that in some cases, suicidal thoughts can be a result of the people in your immediate environment.*

It represents the need for change in social groups, ending old relationships, and starting new, healthier ones. Being stuck in poor relationships can make some individuals feel as if the only way to escape is to take their own life.

Обговорюючи цю цитату, студенти згадують слова, сказані Біхтер Бехлюем, у день його заручин з Еліф: *«Бихтер, я очень страдаю. Во всё виновато моё сердце, моё сознание. Я больше всего испытываю сожаление сегодня...Если бы моё желание осуществилось в других условиях и в другое время! Так, как я хочу...»* [13, серія 44, хв. 30:13], значно пізніше ці ж слова викаже йому Біхтер.

Безумовно, Бехлюль кохає Біхтер своєю любов'ю, про що говорить на могилі, але повернути її вже не може, відчуває свою провину, страждає від втрати коханої, нерішучий, безпринципний боягуз, який не зміг утримати руку своєї дівчини.

На похоронах Біхтер не було нікого з родини Зійягілей. Стосовно ж Аднана, літнього чоловіка, вже двічі удівця, який говорить про «отруйний» плющ, розмовляючи з Ніхаль, у кінці кінострічки у наведеному діалозі:

Діалог Аднана з Ніхаль
(серія 158, час 1.40.20) [13]

Ніхаль: (смотрит на дерево во дворе) Я чувствую себя старее этого дерева.

Аднан: А я чувствую себя таким же счастливым как это дерево.

Ніхаль: Почему?

Аднан: Прежде всего, я – жив. Я каждый день зеленею, потому что у меня есть причина жить. Пускаю ветви из-за маленькой улыбки. Я очистился от ядовитых плющей.

Отже, звертаємо увагу студентів на фразу, сказану Аднаном: *«Я очистился від отруйних плющів»*. Просимо студентів дати відповідь на запитання *«Що мав на увазі Аднан?»*:

1. Коли порівняв Біхтер і Бехлюля з «отруйними плющами»?
2. Тримав ненависть та образу до Біхтер і Бехлюля чи пробачив їх?
3. Адже, якщо Аднан вважав Бехлюля своїм сином, то батьки пробачають дітям їхні вчинки, які б вони не були ?

4. Аднан, порівнявши Біхтер і Бехлюя з плющем, рослиною-паразитом, яка обвиває дерево і живиться ним, чи сам не виховав Бехлюя таким, яким він став? Чому дивився на поведінку Бехлюя без осуду?

5. Чи вірив Аднан у кохання Бехлюя до Ніхаль? Навіщо до весілля почав «обсипати» Бехлюя подарунками, які коштують мільйони доларів? Чому дозволив Ніхаль кохатися з Бехлюем до весілля?

6. Аднан, розуміючи велику різницю у віці з Біхтер, чи не купував її кохання дорогими подарунками? Дозволивши користуватися молодій дружині кредитною карткою?

7. Розумів Аднан як чоловік свою молоду дружину?

8. Чи не була пропозиція Аднана про розлучення, сказана Біхтер саме перед весіллям Ніхаль, повштовхом до суїциду Біхтер?

9. Чи був Аднан мудрою людиною, взявши шлюб з такою молодою і вродливою дівчиною, хоча часто згадував слова своєї першої дружини перед смертю, щоб Деніз стала за матір їхнім дітям?

10. Чи очистився Аднан від «отруйних плющів» тільки тим, що Біхтер застрелилася, а Бехлюль став безхатком?

Символічний смисл плюща у літературі нами було розглянуто у статті на прикладі новели «Останній листок» О.Генрі, але у «Забороненому коханні» як Біхтер (після смерті батька), так і маленький Бехлюль, залишившись без батьків потребували в Аднані захисту та підтримки («...здатність рослини обвивати живе дерево, що призводить до його загибелі, у часи середньовічного християнства стало символом безпомічності, необхідності підтримки [6, с. 34]»). Тобто і Бехлюль, і Біхтер були молодими, незахищеними «плющами»: Бехлюль – сирота, виріс і виховувався у домі Аднана, якому багато що дозволялося і пробачалося, був залежний від грошей Аднана, виріс слабким пристосуванцем. Біхтер – сирота при живій ненці (ненавиділа матір, яка звикла жити з вигодою), потребували захисту, притулку, розуміння у Аднана. Спочатку вона була позитивним персонажем, пізніше усвідомила безперспективність свого шлюбу, закохавшись у Бехлюя, що призвело до забороненого кохання. І Біхтер, і Бехлюль вирости без любові, були недолюблені у родині, жили з незагоєними душевними ранами, отриманими у дитинстві, які не можна вилікувати ніякими матеріальними благами. На жаль, Аднан цього не зрозумів.

Як бачимо, у героїв «Забороненого кохання» свій власний образ життя, свої цінності та цілі, і не все складається щасливо, а, навпаки, трагічно. Як роман Ушаклігіля, так і турецька кінострічка чітко окреслюють людські цінності, підносять на перше місце любов, нашттовхують на роздуми про те, що може статися, коли її не вистачає. Кохання і гнів Біхтер руйнують все, що її оточує, але, у першу чергу її саму. Тому й виникають питання – як розлюбити, як відпустити кохання і як не мучитися при втраті коханої або коханого, достойно вийти із ситуації, що склалася.

І, взагалі, – хто винуватий у тому, що сталося? Такі питання часто ставить, особливо перед молоддю, життя...

Таким чином, сказане вище, дозволяє констатувати, що виховний принцип у навчанні ІМ за фахом, завдяки вірно обраним викладачем формам і методам, дозволяє формувати професійно орієнтоване іншомовне навчальне середовище в умовах університету в різних аспектах виховання: морального, сімейного, статевого; формує у студентів моральні якості, здатність до прийняття правильних рішень у взаємостосунках; указує вірні шляхи до розуміння людських цінностей. Тема, піднята у статті, ще не вичерпана, тому наші подальші наукові пошуки зосередимо на розгляді концепта «брехні» у людських відносинах.

Література:

1. Айзенштейн Н. А. Из истории турецкого реализма: заметки о турецкой прозе / Н. Айзенштейн. – М. : Наука, 1968. – 284 с.
2. Алькаева Л. О. Творчество Халида Зии Ушаклыгиля / Л. О. Алькаева ; отв. ред. В. А. Годлевский. – М. : Изд-во АН СССР, 1956. – 144 с.
3. Гегель Г. В. Ф. Философия истории / Г. В. Ф. Гегель. – Соч. : в 14-и тт. – Т. 8. – М. : Гос. соц.-экономич. изд-во, 1935.
4. Делис Дин К. Парадокс страсти: она его любит, а он ее нет [Электронный ресурс] / Дин К. Делис, К. Филлипс ; пер. с англ. Кирилла Савельева. – М. : Мирт; OCR: Дмитрий Макашов, 1994. – Режим доступа : http://modernlib.ru/books/delis_din/paradoks_strasti_ona_ego_lyubit_a_on_ee_net/
5. Жулай В. І. Любов як соціальна цінність особистості в суспільних відносинах : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / В. І. Жулай. – К., 2004. – 21 с.
6. Петько Л. В. Формування духовних цінностей студентської молоді шляхом створення професійно спрямованого іншомовного навчального середовища в умовах університету (на прикладі вивчення англійською мовою новели О'Генрі «Останній листок») / Л. В. Петько // Проблеми освіти : наук. зб. – К. : ПП Лисенко М. М., 2014. – № 79. – С. 302-307. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/7870>.
7. Розенова М. Ценность любви в представлениях современных студентов / М. Розенова // Высшее образование в России. – 2006. – № 6. – С. 38-41.
8. Слюсаренко Н. В. Форми і методи виховної роботи у вищому навчальному закладі / Н. В. Слюсаренко // Таврійський вісник освіти. – 2009. – № 7. – С. 107-115.
9. Студенти. Образ майбутнього: Міжнародне дослідження 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://institute.gorshenin.ua/media/uploads/102/00/dba87fa10733.pdf>.
10. Уваров А. Н. Самоубийство в европейской философии первой половины 19 в. / А. Н. Уваров // Strategiczne pytania światowej nauki – 2014 : Materiały X Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji ; zbiorka materiałów konferencji (07–15 lutego 2014 roku) ; redaktor naczelna prof. dr hab. Sławomir Górniak. – Volume 20. Pedagogiczne nauki. – Przemysł : Nauka i studia, 2014. – С. 48-52.
11. Украина рекордсмен Европы по количеству суицидов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://norb-2.ho.ua/?p=468#more-468>.
12. Фейербах Л. О. О спиритуализме и материализме, в особенности в их отношении к свободе воли / Л. О. Фейербах. – Соч. : в 2-х т. – Т. 1. – М. : Наука, 1995.
13. Ask-i Memnu (Заборожене кохання), реж. Хілаль Сарал, Месуде Епарслан (Туреччина, 2008–2010). Серії 1–158 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://traffilm.net/board/seriali/serial_zaboronene_kokhannja_na_ukrajinskij_vsi_seriji/23-1-0-220.
14. Akalin L.Sami. Halit Ziya Usakligil. 1869–1945 / L.SamiAkalin. – 2 basılış. – Istanbul : Varlik Yayınevi, 1962. – 107 p.
15. 10 Suicidal Quotes and Sayings With Interpretations [Web Site]. – Access mode : <http://mentalhealthdaily.com/2014/09/10/10-suicidal-quotes-and-sayings-with-interpretations/>.

Петько Л. В.

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО ОРИЕНТИРОВАННОЙ ИНОЯЗЫЧНОЙ СРЕДЫ ОБУЧЕНИЯ В УСЛОВИЯХ УНИВЕРСИТЕТА ПУТЁМ РАССМОТРЕНИЯ МОРАЛЬНЫХ ОРИЕНТИРОВ СТУДЕНТОВ

В статье рассматриваются нравственные ориентиры современной студенческой молодежи как средство формирования профессионально ориентированной иноязычной среды обучения в условиях университета. На примере турецкого сериала «Запретная любовь» (2008), снятого по мотивам одноименного романа турецкого писателя Халиды Зия Ушаклыгиля, автор поднимает вопросы любви и самоубийства среди молодежи. Приводятся примеры понимания этих феноменов с позиций философских воззрений, психологии, социологии, педагогики в процессе профессиональной подготовки будущих выпускников университета в формировании иноязычной среды обучения при изучении профессионально ориентированного иностранного языка.

Ключевые слова: мораль, студенты, любовь, суицид, кинолента «Запретная любовь» (Турция, 2008), профессионально ориентированное иноязычная среда, обучения, университет.

Pet'ko L.V.

FORMATION OF PROFESSIONALLY ORIENTED FOREIGN LANGUAGE
TEACHING ENVIRONMENT IN TERMS OF UNIVERSITY
BY CONSIDERING OF STUDENTS' MORAL ORIENTING POINTS

In the article the moral orienting points of modern students in the process of professionally oriented foreign language teaching environment at terms of university are presented. By way of illustration the Turkish movie «Forbidden Love» based on the novel of the same name by Turkish writer Halit Ziya Usakligil, the author outlines phenomena «love» and «suicide» among young people. Love may be the first thing that a person considers when entering a relationship, but it is also the number one reason why one commits suicide. The author stresses that the love of a parent is crucial in building a person's self-worth which, in turn, affects his or her actions. Suicide is preventable. Most suicidal people want to live; they are just unable to see alternatives to their problems. Suicide is the second leading cause of death for youth between the ages of 14 and 29 in Ukraine. But because suicide has been considered such a «taboo» subject to think or to talk about, there are a lot of misconceptions about which individuals may be at risk, about when, how and why people might consider killing themselves, and about how best to help yourself or someone else who's contemplating suicide. Being well-informed about depression and suicide can help the students save their own life or the life of someone they know or love.

Examples understanding phenomena «love» and «suicide» due philosophy, psychology, sociology, literature, pedagogy, art cinema of future graduates' professional preparing in the way of formation professionally oriented foreign language teaching environment are given.

Keywords: morality, students, love, suicide, movie «Forbidden Love» (Turkey, 2008), professionally oriented foreign language teaching environment, university.

УДК 378.14

Саган О. В.*

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЕКТНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА
ЯК ЗАСІБ ГУМАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

У статті порушується проблема пошуку сучасних підходів до фахової підготовки педагога, зокрема через включення його до проектно-технологічної діяльності. Проектна технологія, як система поєднання змісту, форм, методів пізнавальної діяльності в процесі розробки навчального проекту в умовах плідної співпраці всіх суб'єктів навчання розглядається ще й як засіб гуманізації освіти. На прикладі проекту «Величини та способи їх вимірювання» показано, що його виконання розширює границі математичного знання у різних площинах: фізичній, хімічній, природознавчій, історичній, культурологічній, філологічній і т.ін., а в результаті проектної роботи отримується освітній продукт, який можливо використовувати як засіб наочності у подальшій роботі з учнями загальноосвітніх навчальних закладів, що є однією з ознак гуманізації освіти.

Ключові слова: гуманізація освіти, проектна технологія.

Одним із пріоритетних напрямів модернізації сучасної освіти є її гуманізація, витоки якої походять ще з часів Ренесансу. Гуманізм (від лат.humanos –людяний) розглядається як система поглядів на людину як найвищу цінність. Гуманізація ж освіти, як зазначено у Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття»), полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, розкритті здібностей учнів і задоволенні їх освітніх потреб; забезпеченні пріоритету загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи [3, с. 7].

Гуманізація освіти досліджувалася такими вченими як Ш. Амонашвілі, Б. Ельконін, І. Зимня, Я. А. Коменський, А. Хуторської, І. Якиманська та ін. С. Гончаренко визначає її як «центральну складову нового педагогічного мислення, яка

© Саган О. В.